

Oro och stress bland lantbrukare och jägare i rovdjurstäta områden

Oro, stress och ekonomisk osäkerhet. Forskare vid Göteborgs universitet har undersökt hur lantbrukare och jägare påverkas av att bo och verka i områden med stora rovdjur, särskilt varg. Resultaten visar att många behöver göra omfattande förändringar, samtidigt som majoriteten av de tillfrågade upplever ett bristande förtroende för rovdjursförvaltningen.

– Det här är något som verkligen påverkar lantbrukarföretagare och jägare. De lever konstant med den här frågan och gör olika anpassningar för att hantera situationen eftersom ett angrepp kan få stora följder, säger projektledare och forskare Annelie Sjölander-Lindqvist.

Frågan om stora rovdjur i den svenska naturen har väckt debatt länge, och för dem som bor nära varg och andra rovdjur kan det få konsekvenser. Det visar en rapport som nu släppts av Naturvårdsverket i samarbete med Lantbrukarnas Riksförbund och Svenska Jägareförbundet. Forskare har intervjuat lantbrukare och jägare, samt tjänstemän på länsstyrelserna i Örebro, Värmland och Dalarna för att ta reda på hur närheten till varg, lodjur och björn påverkar välbefinnande, stress och oro.

– I vårt arbete med förvaltningsplaner för stora rovdjur är samexistens mellan människor och rovdjur en nyckelfråga. Den här studien är ett värdefullt underlag för oss och visar att vi behöver fortsätta vidta insatser på området för en hållbar rovdjursförvaltning, säger Carl-Johan Lindström, chef för Naturvårdsverkets viltförvaltningsenhet.

Främst oro för anhöriga och djur

Studien visar att människor oroar sig för vad som kan hända anhöriga och tamdjur samt vilka ekonomiska konsekvenser ett rovdjursangrepp kan få. Sju av tio som besvarade telefonenkäten uppgav att de känner oro för sina djur.

Både lantbrukarföretagare och jägare som lever nära rovdjur har på olika sätt tvingats anpassa både djurskötsel och jakt, enligt studien. Dessutom får närheten till rovdjur ekonomiska konsekvenser både i form av skadeförebyggande arbete och i samband med angrepp. Ytterligare ett problem är att angrepp också kan stressa tamdjuren under en lång tid. Till exempel kan mjölkproduktion och kalvning hos kor påverkas.

De bidrag och ersättningar som utgår täcker inte alltid de ekonomiska kostnaderna fullt ut när det handlar om att skydda tamboskap och att hantera angrepp, vilket leder till än mer oro och stress.

– För LRF är studien en tydlig, vetenskaplig bekräftelse på vad våra medlemmar under lång tid har berättat om och lidit av, en viktig signal till regering och myndigheter. Ytterligare en realitet som påverkar är oron för djurrättsaktivism som riktas mot både jägare och lantbrukare, som anonyma telefonsamtal eller protestaktioner på gården, säger Palle Borgström, förbundsordförande i Lantbrukarnas Riksförbund.

Bristande förtroende för rovdjursförvaltningen

Den svenska rovdjursförvaltningen ska arbeta för att de stora rovdjuren ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus, verka för att främja samexistens mellan människor

och rovdjur, samt förebygga och begränsa rovdjursangrepp. Men studien visar att det idag finns ett bristande förtroende för rovdjursförvaltningen. Drygt sex av tio som svarade på den frågan valde något av de två lägst rankade alternativen på en femgradig skala.

Forskarna föreslår att rovdjursförvaltningen i större utsträckning bör adressera den oro och ekonomiska otrygghet som lantbruksföretagare och jägare i dag upplever. Det kan handla om att ta fram en sammanställning på åtgärder som använts inom andra förvaltningsområden för att minska otrygghet, konflikter och misstro. De tror också att anonymisering av skyddsjaktsansökningar och ansökningar om bidrag skulle kunna vara ett sätt att adressera problemet med rovdjursaktivister.

Kontakt:

Annelie Sjölander-Lindqvist, forskare på Gothenburg Research Institute vid Göteborgs universitet. Tel: 031-786 51 65, e-post: annelie.sjolandervist@gu.se

Simon Larsson, forskare på Gothenburg Research Institute vid Göteborgs universitet. Tel: 0766-18 31 13, e-post: simon.larsson@gri.gu.se

Carl-Johan Lindström, chef för Naturvårdsverkets viltförvaltningsenhet. Tel: 010-698 15 75, e-post: carl-johan.lindstrom@naturvardsverket.se

Palle Borgström, förbundsordförande i Lantbrukarnas Riksförbund. Han nås (via sin rådgivare Tove Mellgren) på telefon 072-084 83 21

Fakta:

Rapporten *Att leva nära stora rovdjur – perspektiv på psykosociala och socioekonomiska konsekvenser* har gemensamt finansierats av Naturvårdsverket, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Svenska Jägareförbundet (SJF).

Den bygger på en studie av forskarna Annelie Sjölander-Lindqvist, Simon Larsson och Juliana Bennett, på Gothenburg Research Institute på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Den huvudsakliga datainsamlingen består av 47 djupintervjuer, samt en telefonenkät där 300 personer tillfrågades och svarsfrekvensen låg på 38 procent. I studien ingår även tidigare intervjumaterial från perioden 2006–2010, samt analyser av skyddsjaktsansökningar.